

Lejre Kommune
Center for Teknik & Miljø
Natur & Miljø
Lejrevej 15, 4320 Lejre
Sendt via e-mail til: post@lejre.dk og eslu@lejre.dk

Sorø d. 14. november 2019

Sjællandske Familielandbrug og Landboforeningen Gefions fælles høringssvar vedr. Lejre Kommunes forslag til indsatsplan for grundvandsbeskyttelse i Roskilde/Osted området

Resume af landbrugsforeningernes høringssvar til Lejre kommunes forslag til indsatsplan for Roskilde/Osted området:

Det er Sjællandske Familielandbrug (SJFL) og Landboforeningen Gefions (Gefion) opfattelse, at Lejre kommunes forslag til indsatsplan har nogle væsentlige mangler og i enkelte tilfælde er misvisende. De væsentligste mangler i indsatsplanen kan sammenfattes til følgende, listen er ikke udtømmende og andre forhold beskrives i efterfølgende afsnit:

Nitrat:

- En potentiel beregning af nitratudvaskningen, som i indsatsplanen for Roskilde/Osted området, kan ikke bruges som argument for indsatskrav til reducere af kvælstoftildelingen på specifikke marker. Hertil er beregningerne alt for upræcise. En potentiel beregning af nitratudvaskningen kan alene anvendes til at afsøge større områder, hvor en mere grundig beregning af nitratudvaskningen er nødvendig, og hvor faktuelle dyrkningsoplysninger fra landmanden som f.eks. udbytter skal benyttes.
- Lejre kommune har i den fremlagte indsatsplan ikke dokumenteret, at nitratudvaskningen udgør et problem, og derfor følger indsatsplanens indsatskrav om nitratreduktion ikke proportionalitetsprincippet.

Pesticider:

- Indsatsplanens krav om pesticidfri drift for 3 vandværker uden et dokumenteret problem synes langt fra at være proportional og i overensstemmelse med gældende vejledninger, forvaltningslov mv. Lejre kommune har i den fremlagte indsatsplan ikke dokumenteret, at den nuværende pesticidanvendelse udgør et problem, og derfor følger indsatsplanens indsatskrav om at der ikke må opbevares, håndteres eller anvendes pesticider i særligt sårbare områder ikke proportionalitetsprincippet.
- Indsatsplanen angivelse af og konklusion om, at pesticider generelt udgør en trussel for vandressourcen i området, er unuanceret og upræcist. Fund af forbudte midler udgør ikke i sig selv nogen argumentation for forureningsrisiko ved regelret anvendelse af godkendte midler.
- Eftersom indsatsområderne i Lejre Kommune er udpeget på baggrund af nitrat, virker det formålsløst, at man i indsatsplanen foreslår en indsats overfor anvendelse af pesticider – hvor er den faglige sammenhæng?

Øvrige forhold:

- Det fremgår ikke af indsatsplanen, hvad der forstås med formuleringen "særlige sårbare områder", hverken i omfang eller konkret placering – hvilket er stærkt kritisabelt og i strid med indsatsbekendtgørelsen.

- Statens udpegning af indsatsområder kan ikke alene bruges som grundlag for pålæg om pesticidfri drift eller give anledning til krav om reduktion af kvælstoftilførsel.

Med udgangspunkt i Miljøstyrelsens vejledning er det vores helt klare opfattelse, at der i Lejre Kommune ikke er fastlagt et tilstrækkeligt fagligt grundlag for pålæg af pesticidfri drift eller stille krav om reduceret kvælstoftildeling. Hvis forslag til indsatsplaner fører til påbud for lodsejerne, vil det være unødigt dobbeltregulering, hvor Lejre Kommune tilsidesætter Miljøstyrelsens godkendelsesordning for pesticider og den generelle landbrugsregulering uden fagligt belæg herfor.

Uddybende indsigelser i forhold til Lejre Kommunes forslag til indsatsplan for grundvandsbeskyttelse Roskilde/Osted området

BNBO

Det anføres, at det er indsatsplanens målsætning, at der ikke foregår grundvandstruende aktiviteter indenfor BNBO. Det kan bl.a. inkludere anvendelse af pesticider.

Det skal pointeres, at anvendelsen af pesticider på arealer indenfor BNBO ikke i sig selv er en grundvandstruende aktivitet. Miljøstyrelsens godkendelser omfatter også brug af pesticider til anvendelse i BNBO i dag.

Et bredt flertal på Christiansborg har vedtaget en tillægsaftaletekst til Aftale om Pesticidstrategi 2017-2021, hvori det fremgår, at kommunerne skal vurdere behovet for yderligere indsatser som fx at flytte boringen eller at indgå aftaler om pesticidfri drift. En del af vurderingen vil endvidere være at tage stilling til, om der er eksisterende vaskepladser inden for BNBO, der skal flyttes. Det fremgår af tillægsaftalen og den tilhørende vejledning fra Miljøstyrelsen, at kommunen kan vurdere, at der ikke er behov for beskyttelse gennem pesticidfri dyrkning eller andre tiltag – hvilket afhænger af konkrete vurderinger. I de tilfælde hvor kommunerne har besluttet, at der ikke skal foretages en yderligere indsats, vil Miljø- og Fødevarerministeriet foretage en vurdering af, om indsatsen er i overensstemmelse med styrelsens vejledning, herunder om der fortsat er BNBO med risiko for forurening af grundvandet. Disse forhold, betragtninger og politiske beslutninger bør også fremgå af indsatsplanen.

Tidsplan for gennemførelse af indsatser

Tidsplanen for planlagte indsatser er for uklar. Hvis Lejre kommune eksempelvis vurderer det for nødvendigt at indgå dyrkningsaftaler om pesticidfri drift i BNBO, jævnfør tillægsaftaletekst til Aftale om Pesticidstrategi 2017-2021, så skal forhandlingerne med lodsejerne være afsluttet inden udgangen af 2022, hvilket ikke fremgår af indsatsplanen.

Nitrat

Ved en gennemgang af alle prøver i Jupiterdatabasen fra vandforsyningsboringer i Lejre Kommune de seneste 10 år (1624 prøver), udgør middelværdien af nitrat i % af grænseværdien kun 4% (ved forbrugerens taphane), hvilket viser, at grundvandsressourcen i Lejre Kommune generelt har en rigtig god kvalitet, og at nitrat ikke udgør en større risiko. De tilsvarende tal for arsen og nikkel er henholdsvis 13% og 14%. Middelværdierne i procent af grænseværdien viser således, at der er større udfordringer med nikkel og arsen i forhold til nitrat i Lejre som helhed.

Potentiel nitratudvaskning

Det anføres i indsatsplanen, at den potentielle nitratudvaskning for markblokkene i kortlægningsområdet overvejende ligger på mellem 25 og 50 mg/l. Syd for Skovhastrup, omkring Kisserup og ved Gøderup findes mindre områder, hvor udvaskningen er over 50 mg/l.

I indsatsplanen er ikke angivet, hvordan den anførte potentielle nitratudvaskning er beregnet (manglende kildehenvisning), hvilket i sig selv er kritisabelt. Mange kommuner anvender værktøjet, CT-tools fra firmaet Con Terra, som henter data fra de centrale statslige databaser med oplysninger om bl.a. afgrøder og gødskning på ejendomsniveau, og det leverer en oversigt over det balanceberegnedes nitratinhold i rodzonevandet. Men det angiver et potentielt indhold, som i de fleste tilfælde er alt for højt, idet de fleste jorde allerede i rodzonen reducerer nitratinholdet mere, end modellen tager højde for. De mange drænvandsprøver, som landmænd selv har foretaget i de seneste år, synes at bekræfte dette.

Alle kvælstofmodeller er behæftet med væsentlig usikkerhed. Usikkerheden kan reduceres ved at indhente og anvende faktuelle dyrkningsoplysninger om reelt udbytte, såtidspunkt, gødningstype, jordbehandling o.a. Der synes kun at være anvendt modeltal i den potentielle opgørelse af nitratudvaskningen, hvilket viser, at beregninger er behæftet med en stor usikkerhed i forhold til aktuelle forhold.

- En potentiel beregning af nitratudvaskningen, som i indsatsplanen for Roskilde/Osted området, kan ikke bruges som argument for indsatskrav til reducere af kvælstoftildelingen på specifikke marker. Hertil er beregningerne alt for upræcise. En potentiel beregning af nitratudvaskningen kan alene anvendes til at afsøge større områder, hvor en mere grundig beregning af nitratudvaskningen er nødvendig, og hvor faktuelle dyrkningsoplysninger fra landmanden som f.eks. udbytter skal benyttes.

Fund af nitrat i grundvandet

I Roskilde/Osted kortlægningsområde er det primært i Sand 2-magasinet syd for Skovhastup, omkring Kisserup og ved Gøderup, at der er fundet nitrat.

På baggrund af de aktuelle fund, konkluderes det i indsatsplanen, at den største trussel mod grundvandsressourcen for Gøderup Vandværk, Lejre Stationsby Vandværk og Vestermark Vandværk, er udvaskning af nitrat fra markerne.

Jævnfør boringsoplysninger i Jupiterdatabasen er det største nitratfund for Gøderup Vandværk siden 1980'erne på ca. 4 mg nitrat pr. liter – de seneste år er der målt nitratinhold på ca. 1 mg/l. For Lejre Stationsby Vandværk er det største nitratfund på ca. 15 mg/l omkring 1996 – de seneste år er der målt nitratinhold på 12 til 13 mg/l. Det er korrekt, som det angives i indsatsplanen, at nitratkoncentrationen for Vestermark Vandværk overskred grænseværdien, men det er ikke angivet, at overskridelse skete omkring 1983. Siden år 2003 har nitratinholdet i Vestermark Vandværk været stabilt omkring en nitratkoncentration på 4 til 5 mg/l – dvs. langt fra grænseværdien.

- Det er tankevækkende, at de borer, hvor der er størst fund af nitrat er i borer til Lejre Stationsby Vandværk med et opland primært bestående af befæstede arealer. Det er nærliggende, at et indsatskrav i indsatsplanen skal være en undersøgelse af eventuelle utætte borer. Derudover burde de kloakmæssige tilstande i Stationsbyen undersøges, for at afklare hvorvidt nitraten i borerne reelt stammer fra spildevand. Dette taget i betragtning af at den landbrugsmæssige kvælstofudvaskning tilsyneladende kun er bestemt ud fra en meget usikker modelberegning uden anvendelse af faktuelle dyrkningsoplysninger.
- Indsatsplanen bør mere konkret forholde sig til tilstanden og omfanget af kloakering i hele kortlægningsområdet for at vurdere påvirkningen af spildevand i forhold til grundvandsbeskyttelsen.

Nitratfølsomme indvindingsområder (NFI)

I Sand 2-magasinet er der ikke fundet nitrat eller stigende nitratkoncentrationer i nærheden af grænseværdien. Kalkmagasinet er generelt godt beskyttet i Roskilde/Osted området. På trods af de

manglende nitratfund skal 3 vandværker indgå aftaler om nitratreduktion i "særlige sårbare områder" - jævnfør tabel 1 i indsatsplanen.

- Først og fremmest fremgår det ikke af indsatsplanen, hvad der forstås med formuleringen "særlige sårbare områder", som ikke synes klart defineret, hverken i omfang eller konkret placering – hvilket er stærkt kritisabelt.

Dernæst synes indsatsen over for nitrat for de 3 vandværker ikke at tage udgangspunkt i et aktuelt problem, men alene at tage udgangspunkt i vandværkernes placering indenfor nitratfølsomme indvindingsområder (NFI) og indsatsområder (IO).

Indsatsområder er områder, hvor der på baggrund af en vurdering af arealanvendelsen, forureningstrusler og naturlig beskyttelse af vandressourcerne kan være et behov for en særlig indsats for at sikre drikkevandsinteresser¹.

Det kan ikke læses som, at der skal gøres en indsats i indsatsområder, men at der kan være et behov for en særlig indsats.

Det præciseres da også i Vejledningen om indsatsplaner til kommuner, at valgte indsatser ikke må være mere indgribende, end formålet med indsatsen tilsiger (proportionalitetsprincippet). Det følger af proportionalitetsprincippet, at indsatsen både skal være nødvendig for at opnå formålet og forholdsmæssig, hvilket betyder, at formålet ikke skal kunne nås med mindre indgribende midler.

- Det fremgår af indsatsplanen, at beregninger af den potentielle nitratudvaskning fra rodzonen viser, at det nuværende kvælstof fra landbruget generelt ikke er en trussel mod grundvandsressourcen i Roskilde/Osted området. Indsatsplanens krav om at reducere landmændenes kvælstoftildeling for 3 vandværker uden et dokumenteret problem synes langt fra at være proportional og i overensstemmelse med gældende vejledninger, forvaltningslov mv. Hvis der maksimalt udvaskes 50 mg/l fra rodzonen, vil der aldrig kunne blive et problem med for højt nitratindhold i drikkevandet (over grænseværdien på 50 mg/l). Lejre kommune har i den fremlagte indsatsplan ikke dokumenteret, at nitratudvaskningen udgør et problem, og derfor følger indsatsplanens indsatskrav om nitratreduktion ikke proportionalitetsprincippet.

Indsatsplanens målsætning overfor nitrat

Det er indsatsplanens målsætning, at nitratindholdet i råvandet, som indvindes til de almene vandværker, ikke har en stigende koncentrationsudvikling.

- Denne målsætning er alt for upræcis og giver ingen mening, f.eks. hvis der er tale om et lavt nitratindhold med stigende koncentration – så vil indholdet stadig være lavt. Målet må være, at udvaskningen skal reduceres/fastholdes til under 50 mg/l, svarende til det gældende drikkevandskriterie.

Indsatsplanens beskrivelse af indsats

For at opfylde indsatsplanens målsætning i "særligt sårbare områder", skal vandværker/forsyninger, som drager nytte af indsatsen, søge at indgå frivillige aftaler med jordbrugere om nedsat nitrattilførsel i medfør af vandforsyningslovens § 13d.

Som tidligere nævnt fremgår det ikke af indsatsplanen, hvad der forstås med formuleringen "særlige sårbare områder", som ikke synes klart defineret. Det oplyses, at der i indsatsplanen for

¹ Vejledning om indsatsplaner. Miljø- og Fødevarerministeriet. Miljøstyrelsen. Vejledning nr. 27 Februar 2018

grundvandsbeskyttelse for Roskilde/Osted området er fastsat indsatser for grundvandsbeskyttelse i indsatsområder, jf. Vandforsyningslovens § 13. Derudover er der også, jf. Vandforsyningslovens § 13a, fastsat indsatser for grundvandsbeskyttelse i øvrige områder, hvor Lejre Kommune finder det nødvendigt for beskyttelse af grundvandsressourcen til fremtidig drikkevandsindvinding.

- Omfatter en indsatsplan begge typer områder (§ 13 og § 13a) som i Lejre, skal indsatsplanen indeholde en præcis angivelse af i hvilke områder, de enkelte retningslinjer og foranstaltninger gælder, jf. indsatsplanbekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 2, og om de er fastlagt i henhold til vandforsyningslovens § 13 eller 13 a – og det bør fremgå af kortbilag, hvor mange ha i og udenfor indsatsområder kommunen vil indgå aftaler på – hvilket indsatsplanen for Roskilde/Osted området ikke indeholder.

Tages der udgangspunkt i indsatsplanens kapitel om specifikke indsatser for vandværker, skal Gøderup Vandværk igangsætte en indsats, men der angives ikke et område hvor denne indsats skal foretages. Vestermark Vandværk skal iværksætte indsatser i indsatsområder (IO). Lejre Stationsbys Vandværk kan overveje at indgå dyrkningsaftaler i indsatsområder (IO) – I øvrigt er der en klar modsætning i, at Lejre Stationsbys Vandværk kan overveje en indsats, når det Tabel 1.1 vises en oversigt over de nødvendige indsatser for de enkelte vandværker. Derudover anføres det, at for at opfylde indsatsplanens målsætning i særligt sårbare områder, skal vandværker/forsyninger, som drager nytte af indsatsen, søge at indgå frivillige aftaler med jordbrugere om nedsat nitrattilførsel i medfør af vandforsyningslovens § 13d.

Det angives ikke i indsatsplanen om de særlige sårbare områder er det samme som de af staten udpeget indsatsområder (IO). Ingen steder er der med kort angivet om der er tale om et indsatskrav med udgangspunkt i vandforsyningslovens § 13 eller 13 a eller angivet præcis angivelse af i hvilke områder indsatser præcist skal iværksættes. Og hvilken af ovenstående termer angiver om der er tale om såkaldte sårbare områder.

- Indsatsplanen er derfor i strid med indsatsplanbekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 2

Pesticider

Det anføres i indsatsplanen:

1. at der er i kortlægningsområdet er fund af pesticider i 53 borer. I ni borer er grænseværdien for drikkevand (0,1 µg/l) overskredet ved den seneste analyse. På den baggrund anføres i indsatsplanen at pesticider derfor udgør en trussel for vandressourcen i området.
2. at den statslige kortlægning ikke har udarbejdet en sårbarhedszonering i forhold til andre stoffer end nitrat. Nitratsårbarheden og de til grunden liggende kriterier kan imidlertid også tages som et mål for den relative sårbarhed over for miljøfremmede stoffer, f.eks. pesticider. Konkrete fund af et miljøfremmed stof vil altid indikere en sårbarhed over for dette stof i det pågældende område.
3. at når der er målt nitrat i grundvandet, så kan grundvandsmagasinet karakteriseres som sårbart overfor påvirkninger fra overfladen, hvilket kan betyde at magasinet også kan være sårbart overfor andre stoffer som f.eks. miljøfremmede stoffer
4. at det er indsatsplanens målsætning, at der ikke må opbevares, håndteres eller anvendes pesticider i særligt sårbare områder og BNBO. Samtidig vurderes det at være nødvendigt, at sikre særligt sårbare områder og områder indenfor BNBO mod infiltration af pesticidrester til grundvandsressourcen, i forbindelse med udbringning og håndtering af pesticider.

Ad. 1: Det er en væsentlig mangel i indsatsplanen, at pesticidfund ikke opdeles i godkendte og nu forbudte midler.

Miljøstyrelsen har i februar 2018 udsendt en vejledning om indsatsplaner. Vejledningen henvender sig til kommuner, der skal udarbejde indsatsplaner efter lov om vandforsyning. Vejledningen angiver forskellige juridiske problemstillinger, og udgør følgelig uddybende bemærkninger, der skal indgå i den ansvarlige myndigheds sagsbehandling.

Vejledningen fra Miljøstyrelsen slår fast, at fund af forbudte midler ikke i sig selv udgør nogen argumentation for forureningsrisiko ved regelret anvendelse af godkendte midler. Man kan på baggrund af de fund, der er gjort i Lejre Kommune derfor ikke knytte en sammenhæng mellem regelret anvendelse på landbrugsjord og en fare for forurening af grundvandet, når ikke der skelnes mellem godkendte og nu forbudte midler.

- *Indsatsplanen skal derfor skelne mellem og indeholde en oversigt over godkendte midler og forbudte stoffer før en indsats kan planlægges.*
- *Indsatsplanen angivelse af og konklusion om, at pesticider udgør en trussel for vandressourcen i området, er unuanceret og upræcist. På baggrund af pesticidfundene i Lejre, kan kun konkluderes, at nu gamle forbudte pesticider udgør en trussel af grundvandet.*

Pesticidfund i grundvandet kan stamme fra fladekilder eller punktkilder, hvilket har stor betydning for hvilke handlemuligheder, der kan være relevante samt hvilke myndigheder der kan handle. Derfor er det nødvendigt at undersøge om pesticidfund skyldes punktkilder eller stammer fra en fladekilde før eventuelle indsatskrav kan og skal iværksættes.

- *Det er derfor en væsentlig mangel i indsatsplanen, at de aktuelle fund ikke bliver vurderet i forhold til pesticidkilden.*

Ad 2: Danmarks nuværende og fremtidige drikkevandsressource er udpeget via Statens grundvandskortlægning og omfatter følgende områder:

1. Områder med drikkevandsinteresser (OD).
2. Områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD).
3. Indvindingsområder (IOL) til almene vandforsyninger uden for OSD.
4. Følsomme indvindingsområder, som er delområder inden for områderne nævnt under punkt 2 og 3, der er særlig følsomme over for en eller flere typer af forurening. Dette omfatter nitratfølsomme indvindingsområder (NFI) og sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder (SFI, som kun er udpeget på sandjorder).
5. Indsatsområder (IO), som er delområder inden for de nitrat- og/eller pesticidfølsomme indvindingsområder (jf. punkt 4), der på baggrund af en vurdering af arealanvendelsen, forurenings-trusler og den geologiske beskyttelse af vandressourcen, vurderes at have behov for en særlig indsats ift. beskyttelse af drikkevandsressourcen.
6. Børingsnære beskyttelsesområder (BNBO) til boringer, der indvinder grundvand til almene vandforsyninger

I Lejre Kommune har statens udpeget indsatsområder indenfor nitratfølsomme indvindingsområder, men der er ikke udpeget nogen indsatsområder indenfor sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder.

- *Eftersom indsatsområderne i Lejre Kommune er udpeget på baggrund af nitrat, virker det formålsløst, at man i indsatsplanen foreslår en indsats overfor anvendelse af pesticider – hvor er den faglige sammenhæng?*

- *Lejre kommune bør og skal angive en kildehenvisning, når det angives, at nitratsårbarheden også kan tages som et mål for den relative sårbarhed over for pesticider. Forholdet fremstår som en udokumenteret politisk påstand.*

Ad 3: Indsatsplanen indeholder manglende kildehenvisninger i forbindelse med flere fremsatte og udokumenterede påstande.

- *Lejre kommune bør og skal angive en kildehenvisning, når det angives, at ved målinger af nitrat i grundvandet, så kan grundvandsmagasinet karakteriseres som sårbart overfor påvirkninger fra overfladen, hvilket kan betyde at magasinet også kan være sårbart overfor andre stoffer som pesticider som er godkendt til anvendelse i dag.*
- *Både i afsnit og i figurtekst (figur 4.12) anføres, at indsatsområder (IO) udpeges inden for de nitratfølsomme indvindingsområder, hvor en særlig indsats er nødvendig for at opretholde en god grundvandskvalitet. Hvilket ikke er i overensstemmelse med Vejledningen om Indsatser, hvor det fremgår, at Indsatsområder er områder, hvor der på baggrund af en vurdering af arealanvendelsen, forureningstrusler og naturlig beskyttelse af vandressourcerne kan være et behov for en særlig indsats for at sikre drikkevandsinteresser.*

Ad 4: Det er indsatsplanens målsætning, at der ikke må opbevares, håndteres eller anvendes pesticider i særligt sårbare områder og BNBO. Og det vurderes at være nødvendigt, at sikre særligt sårbare områder og områder indenfor BNBO mod infiltration af pesticidrester til grundvandsressourcen, i forbindelse med udbringning og håndtering af pesticider.

Som tidligere anført fremgår det ikke af indsatsplanen, hvad der forstås med formuleringen ”særlige sårbare områder”, som ikke er klart defineret. Hvad forstår Lejre Kommune med særlige sårbare områder i forbindelse med anvendelsen af lovlige pesticider, som er godkendt af staten til anvendelse på alle typer af landbrugsarealer i Danmark?

Pesticider er godkendt efter en streng godkendelsesordning, som lægger særlig vægt på beskyttelse af grundvandet. Godkendelsesordningen bliver løbende overvåget i Pesticidvarslingssystemet VAP. I VAP testes de godkendte midler under landbrugsmæssige forhold, og hvis der måles udvaskning, vil det kunne føre til forbud eller begrænsninger i anvendelsen.

En række regler skal sikre, at anvendelsen af pesticider ikke udgør en risiko for grundvandet. Vaskepladsbekendtgørelsen skal sikre, at pesticider under påfyldning, udbringning og rengøring af sprøjteudstyr ikke giver anledning til punktkilder. Krav om sprøjtecertifikat og løbende opfølgingskurser skal sikre, at de professionelle brugere anvender midlerne korrekt. Endelig er der et generelt krav om 25 meters afstandskrav til almene vandforsyningsboringer. Alt dette betyder, at det nu helt overvejende er gamle forbudte stoffer, som giver problemer for vandforsyningerne.

Der er ved udarbejdelse af indsatsplanen krav om en detaljeret opgørelse over behovet for beskyttelse. Fortidens handlinger kan ikke bruges som argument for, at sprøjtefri dyrkning er nødvendig for at beskytte grundvandet i et indsatsområde. I Vejledning om indsatsplanlægning hedder det: ’Fund i grundvandet af plantebeskyttelsesmidler, der ikke længere er godkendt til anvendelse, kan ikke umiddelbart tages som dokumentation for, at der på de pågældende arealer er en særlig risiko for udvaskning af plantebeskyttelsesmidler til grundvandet. Kommunerne bør derfor ikke isoleret set bruge fund af disse stoffer i sin vurdering af behovet for beskyttelse i et indsatsområde.

- *I Lejre Kommunes forslag til indsatsplan gives ingen faglige begrundelser for at foreslå forbud mod opbevaring, håndtering og anvendelse af pesticider i såkaldte særlige sårbare områder, som også er udpeget som nitratfølsomme indvindingsområder – hvilket må betegnes som stærkt*

mangelfuldt og ikke i overensstemmelse med statens vejledning til indsatsplanlægning. Indsatsplanens målsætning om forbud mod opbevaring, håndtering og anvendelse af pesticider i f.eks. særlig sårbare områder udpeget som nitratfølsomme indvindingsområder kan derfor kun betragtes som et politisk ønske uden faglig dokumentation for et reelt behov.

Hvorvidt kommunen kan forbyde anvendelsen af pesticider i "særligt sårbare områder" kræver en vurdering af, om Miljøstyrelsens godkendelsesordning ikke yder en tilstrækkelig beskyttelse i det pågældende område. Kommunen skal vurdere to forhold til risikoen for udvaskning af pesticider til grundvandet:

1. Kommunen skal undersøge og fastslå, om man på de berørte arealer har helt særlige jordbundsmæssige forhold, der gør, at forudsætningerne i godkendelsesordningen ikke er gældende, herunder om kommunens arealer adskiller sig fra Varslingssystemet for udvaskning af pesticider (VAP systemet), –og
2. Der skal være en vurdering af de hydrogeologiske forhold, og hvorvidt der er en høj grundvandsdannelse eller anden konkret viden om områdets geologiske sårbarhed i forhold til udvaskning af relevante stoffer.

Det fremgår ikke af indsatsplanen hvorvidt det er fastslået, om den nuværende godkendelsesordning for pesticider er dækkende for området, hvilket ellers er en forudsætning.

Miljøstyrelsen har i vejledningen beskrevet, at godkendelsesordning for pesticider sikrer grundvandet på mellem 90-95 % af arealerne i Danmark. De sidste 5-10 % udgør helt særlige jordbundsmæssige forhold som fx meget grovsandede jorde (SFI-områder), områder hvor kalk fra undergrunden ligger højt, eller andre forhold, hvor jorden i rodzonen er forstyrret eller usædvanlig i forhold til Miljøstyrelsens godkendelsesbetingelser.

- *Vi vil på det kraftigste opfordre til, at Lejre Kommune gennemfører de vurderinger, som forudsættes som betingelse for at bringe indsatser om pålæg af pesticidfri i anvendelse for tredjemand.*

Jævnfør tidligere afsnit, så må valgte indsatser ikke være mere indgribende, end formålet med indsatsen tilsiger (proportionalitetsprincippet). Det følger af proportionalitetsprincippet, at indsatsen både skal være nødvendig for at opnå formålet og forholdsmæssig, hvilket betyder, at formålet ikke skal kunne nås med mindre indgribende midler.

Det anføres i indsatsplanen, at der ikke er akutte landbrugsrelaterede pesticidproblemer ved de almene vandværker i Roskilde/Osted området. På trods heraf skal 3 vandværker indgå aftaler om pesticidfri drift i såkaldte særligt sårbare områder, som er meget uklart defineret.

- Indsatsplanens krav om pesticidfri drift for 3 vandværker uden et dokumenteret problem synes langt fra at være proportional og i overensstemmelse med gældende vejledninger, forvaltningslov mv. Lejre kommune har i den fremlagte indsatsplan ikke dokumenteret, at den nuværende pesticidanvendelse udgør et problem, og derfor følger indsatsplanens indsatskrav om at der ikke må opbevares, håndteres eller anvendes pesticider i særligt sårbare områder ikke proportionalitetsprincippet.

Dyrkningsaftaler

SJFL og Gefion støtter op om, at eventuelle dyrkningsaftaler indgås på frivillig basis.

Det fremgår af indsatsplanen, at økologisk drift kan anvendes i forbindelse med dyrkningsaftaler i forhold til reduktion af nitrat- og pesticidbelastning. Det bør fremgå af indsatsplanen, at der ikke kan gives økologisk tilskud til arealer, hvor der er tinglyst forbud mod anvendelsen af pesticider eller andre pålagte krav om pesticidfri drift eller krav, der svarer til pesticidfri drift.

I forhold til tillægsaftalen til Pesticidstrategi 2017 – 2021 er det aftaleparternes ønske, at kommunerne i så vidt omfang som muligt skal afsøge muligheden for at lave frivillige aftaler med lodsejerne, således at der opnås lokalt forankrede løsninger i et samarbejde mellem kommune, vandværk og lodsejer. Denne tilgang til frivillige aftaler og opgaven vedr. BNBO støtter SJFL og Gefion.

Ifølge tillægsaftalen vil erstatningen til lodsejerne blive givet i form af fuld erstatning på markedsvilkår på baggrund af en konkret vurdering af bl.a. den hidtidige erhvervsmæssige anvendelse af arealet, markedsprisen og omfanget af de restriktioner, der bliver pålagt ejendommen. Hensigten er, at landmanden ikke skal lide tab for de pålagte restriktioner. Vi vil i den forbindelse gøre opmærksom på, at indgreb og restriktioner på dyrkningsjord kan få indflydelse på maskinpark, husdyrhold, ejendomsforhold mv., som også skal dækkes af erstatningen.

Afslutningsvis vil vi gerne understrege, at vi står til rådighed for en videre drøftelse af, hvordan indsatsplaner i Lejre kommune kan udarbejdes og drøfte hvilke konsekvenser indsatsplaner kan have for landbruget.

Med venlig hilsen

Ole Karmsteen
Formand for Sjællandske Familielandbrug

Torben Hansen
Formand for Landboforeningen Gefion